

Fastsettelse av retningslinjer for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Forsidefoto: Eli Stafne Åsløkk

Spesielle miljøtilskudd i jordbruket (SMIL) – Retningslinjer for Rindal i 2026

Fastsatt 16.6.2026.

Søknadsfrist

I 2026 er det fortløpende behandling av søknader («førstemann til mølla»).

Fra 2027 er søknadsfristen 1. april. Dersom det er midler til gode, behandles søknader fortløpende etter fristen.

Disse tiltakene prioriteres i 2026

- Samarbeidsprosjekter om planlegging og tilrettelegging for gjennomføring av prioriterte miljøtiltak.
- Naturkartlegging av kulturmark. Saker hvor kartlegging med sannsynlighet kan stimulere til årlig skjøtsel og RMP-tilskudd prioriteres.
- Rydding og istandsetting av gjengrodde beiter, evt. inkludert tilskudd til nødvendige grannegjerder, virtuelle gjerder og andre gjerder.
- Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg og erosjonssikring.
Dette er tiltak vi har lite erfaring med som SMIL-tiltak i Rindal til nå. Vi vil lære gjennom spørsmål og oppfølging av konkrete prosjekter.
- Dekke over eksisterende gjødsellager (må være løsning av varig karakter).
- Istandsetting av høyløper, markastuer, seterstuer, seterfjøs, kvernhus og andre eldre landbruksbygg med kulturhistorisk verdi. Bygninger av en viss standard prioriteres (bygg som «kan reddes»).

Det kan gis tilskudd til andre SMIL-tiltak dersom det er tilgjengelige midler.

Bakgrunn for prioriteringen er beskrevet i dokumentet *Fastsettelse av retningslinjer for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)*.

Tilskuddssatser

Det gis maksimalt 100 000 kroner i tilskudd til tiltak per foretak og år.

Planlegging, tilrettelegging og fellestiltak støttes med inntil 70 prosent av totalkostnadene.

Investeringer i bygninger (kulturminner) støttes med inntil 35 prosent av totalkostnadene.

Tilskudd til permanent dekke på gjødsellager støttes med inntil 25 prosent av totalkostnadene.

Øvrige prosjekter støttes normalt med 50 prosent av totalkostnadene.

Satser kan gis inntil maksimalavgrensninger i *forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket* §§ 4 og 5 dersom kommunen har tilgjengelige midler og dette er avgjørende for gjennomføring av tiltaket.

Hvilke typer kostnader kan inngå i prosjektregnskapet?

Du kan søke tilskudd til kostnader forbundet med eget arbeid, kjøp av tjenester, faste installasjoner og forbruksmateriell.

Det skal normalt ikke gis SMIL-tilskudd til innkjøp av maskiner eller annet løst teknisk utstyr. Det er gjort unntak fra dette for kjøp av klaver for virtuell inngjerding (eks. Nofence eller

Monil) når dette er hensiktsmessig i et konkret skjøtselsprosjekt. Ved tilskudd til investering i virtuelle gjerder setter kommunen normalt vilkår om at klavene skal brukes til skjøtsel av det aktuelle området i minimum fem år. Du får ikke tilskudd til å kjøpe flere klaver enn det er behov for, til skjøtsel av det aktuelle arealet. Søknad om støtte til virtuelle gjerder må inkludere en realistisk vurdering av hvor mange klaver det er behov for, for å gjennomføre det aktuelle skjøtselstiltaket.

Følgende satser for egeninnsats legges til grunn i prosjektrengskapet (kostnader til drivstoff og vedlikehold av utstyr inngår i timesatsen):

Kroner per time egeninnsats	500
Kroner per time egeninnsats med motorsag eller ryddesag	700
Kroner per time egeninnsats med traktor	1 000

Det må legges ved timelister ved sluttrapportering når prosjektet delvis er finansiert med egeninnsats.

Kommunen legger ikke føringer på timespris ved kjøp av tjenester.

Innhold

Innledning.....	2
Introduksjon om ordningen.....	2
Utviklingstrekk for jordbruket i Rindal	2
Utviklingstrekk for miljømålene i jordbruket	3
Hvordan skal vi prioritere SMIL-tilskudd i Rindal?	3
Hva slagst type tiltak kan det gis SMIL-tilskudd til?	4

Innledning

Kommunen fatter vedtak om *tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket* (SMIL). Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader, jf. *forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket* § 8. Retningslinjene skal utarbeides i dialog med statsforvalteren og næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt.

Retningslinjene erstatter *Strategiplan for nærings- og miljømidler i Rindal kommune for perioden 2017– 2020*.

Introduksjon om ordningen

Formålet med SMIL-tilskudd er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og å redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

Kommunen fatter vedtak i førsteinstans. Landbruksdirektoratet har utarbeidet [veileder for søkere, kommentarrundskriv og rundskriv om forvaltning og saksbehandling](#) (Landbruksdirektoratet.no). I tillegg gis føringer fra statsforvalteren i årlige brev til kommunene om tilskuddsforvaltning, samt jevnlig [informasjonsbrev til landbruksforvaltningen](#) i fylket (stataforvalteren.no).

SMIL er et viktig offentlig virkemiddel for å nå nasjonale miljømål i jordbruket, om kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, tilgjengelighet og friluftsverdier, jord og jordhelse, avrenning til vann, plantevern, utslipp til luft og økologisk landbruk. Miljømålene for jordbruket er sammenstilt i [nasjonalt miljøprogram for jordbruket](#) (landbruksdirektoratet.no) og [regionale miljøprogram](#) (statsforvalteren.no).

Det kan gis tilskudd til en bred variasjon av tiltak for å bidra til miljømålene. Prosjektene kan være både planleggings-/tilretteleggingsprosjekter og fysiske/praktiske tiltak for å bidra til miljømålene.

Statsforvalteren fordeler midler til kommunene hvert år. De senere årene har Rindal fått tildelt 250 000 kroner hvert år. Dette beløpet kan variere fra år til år.

Utviklingstrekk for jordbruket i Rindal

Sammenlignet med andre kommuner i Trøndelag har vi høy andel melkebruk, relativt mange melkebruk i antall, og relativt store enheter (kyr og areal per bruk). Melkebrukene disponerer samlet om lag 10 mill. liter i kvote.

Strukturutviklingen i melkeproduksjonen speiler utviklingen i fylket og i landet: Vi har færre aktive bruk, men produksjonen av melk og kjøtt har vært opprettholdt. Der stor etterspørsel etter å leie/kjøpe dyrka jord.

En tredjedel av melkebrukene er båsfjøs. Høye bygge- og driftskostnader gjør produsentene avventede til investeringer og fornying av driftsapparatet. Dette gjelder produsenter med og uten båsfjøs.

Sauereproduksjonen har vært i tilbakegang i kommunen i flere tiår, og utviklinga fortsetter. Utviklinga resulterer i redusert bruk og ivaretagelse av beiteressurser, både i innmark og utmark.

Detaljert statistikk om utviklingen legges fram for formannskapet hvert år:

[Lenke til statusnotat 2026](#)

[Lenke til statusnotat 2025](#)

Utviklingstrekk for miljømålene i jordbruket

Intensivering av melkeproduksjonen og tilbakegangen i saueholdet har samlet gitt redusert etterspørsel etter beiter. Gjengroing er en trussel for kulturlandskapet og naturverdier, både i innmark og utmark.

Nedgangen i jordbruksareal i drift har vært moderat, men nydyrking kamuflerer nok en del utgått areal i statistikken. En rekke viktige naturenger er kartlagt for naturtyper, men det er trolig stort potensial for å kartlegge mer verdifull natur i jordbrukslandskapet. Kartlegging kan gi bedre muligheter for tilskudd til skjøtsel, gjennom regionale miljøprogram (RMP) og Miljødirektoratets ordninger, og dette kan igjen bidra til økonomisk grunnlag for å ta vare på naturverdiene.

Rindal har tradisjonelt hatt aktiv utnyttelse av utmark, gjennom setring, markaslått og beite. Det er dermed et stort tall gamle markastuer, høyløer, seterstuer og seterfjøs i bygda med viktig kulturhistorie. Det er per i dag ingen setre i drift i Rindal, som drives av bønder i Rindal (ei seter i Fossdalen drives av foretak med driftssenter i Heim kommune).

Per i dag dyrkes grovfor på alt jordbruksareal i Rindal. Sammenligna med åkerkulturer, gir ikke engdyrking samme utfordringer med avrenning, nedbryting av karbon i jorda og plantevern. Det kan også i Rindal forekomme dårlig jordhelse, kanskje særlig på grunn av vassjuk jord og jordpakking. Høy jordleieandel gjør at interessen for investeringer i jorda er moderat (drenering, gjerding, fornying, vegvedlikehold, hydrotekniske tiltak, satelittkummer mm.).

Med betydelig husdyrproduksjon, er utslipp til luft ei hovedutfordring, gjennom både utslipp av nitrogenforbindelser og metan fra gjødselhåndtering, og metan fra vomma.

Store enheter, stor arbeidsbyrde og presset økonomi gir lite tid for gårdbrukerne til å ta vare på miljøverdiene på sine eiendommer. Miljøtiltak gjennomføres i praksis ofte av entreprenører eller grunneiere som ikke selv driver aktivt.

Hvordan skal vi prioritere SMIL-tilskudd i Rindal?

Med utgangspunkt i beskrevne utviklingstrekk, er følgende tema viktige å prioritere:

- Investeringer i jorda og kulturlandskapet – eks. rydding av beiter, hydrotekniske tiltak, gjerder (virtuelle og fysiske).
- Kunnskap, samordning og planlegging – kartlegging av naturverdier i kulturlandskapet, planlegging av fellestiltak, forebygging av punktutslipp mm.
- Investeringer for å begrense utslipp til luft – dekke på gjødsellager.

I tillegg til prioriterte miljøtema legges følgende generelle forvaltningsprinsipper til grunn:

- Relativ jevn fordeling på ulike miljøtema – ikke nødvendigvis i det enkelte året, men over en lengre periode.
- Fordeling av tilskudd til flere tilskuddsmottakere – fordeling av midlene på prosjekter med moderat omfang slik at mange får glede av tilskuddet. Begrenset tildelt årlig beløp tilsier at ordningen ikke passer større prosjekter hvis flere skal ha glede av tilskuddet.
- Mest mulig standardiserte tilskuddssatser for lik behandling av søkere og prosjekter.
- Tydelighet om hvilke tiltak som prioriteres. Dette gjør søknadsprosessen enkel og forutsigbar for gjennomføring av prioriterte tiltak. Samtidig skal vi utnytte fleksibiliteten i ordningen og ta imot alle søknader som er innenfor nasjonale begrensninger for ordningens virkeområde.

- Prioritering av tiltak som oppleves relevante for gårdbrukere som driver aktivt. SMIL er et tilskudd på jordbruksavtalen og det finnes flere ordninger for å ivareta natur og kulturminner som private og næringsorganisasjoner kan søke på.
- Prioritere tiltak hvor det finnes en plan for oppfølging over tid. F.eks. vil beiterydding uten plan for beting ikke ha god effekt på lang sikt.

Hva slagst type tiltak kan det gis SMIL-tilskudd til?

SMIL er en bred ordning, med mange miljømål, som kan omfatte en rekke ulike tiltak. I Tabell 1 framstilles tiltak som kan støttes med SMIL-tilskudd, samt forslag til prioritering i Rindal. Tabellen er laga med utgangspunkt i Landbruksdirektoratets kommentarrundskriv. Tabellen skal være en mest mulig fullstendig oversikt over aktuelle tiltak som kan støttes med SMIL, og slik være et grunnlag for å gjøre et utvalg av prioriterte tiltak i kommunens retningslinjer (vedlagt). Ikke alle tiltak i tabellen er like relevante for driftsformer i Rindal per dags dato.

Tabell 1 Tiltak som kan støttes med SMIL-tilskudd og forslag til prioriterte tiltak i Rindal (grønn merking).

Tiltak	Forslag til prioritering i Rindal
Planlegging og tilrettelegging	
Naturtypekartlegging av kulturmark	Rindal har antagelig store naturverdier i jordbrukslandskapet som ikke er kartlagt. Kartlegging av beitemark prioriteres ikke over Miljødirektoratets tilskuddsordning til skjøtsel av trua natur (slåttemark og fysiske skjøtselstiltak prioriteres). Kartlegging vil kunne utløse årlig RMP-tilskudd til skjøtsel, og være et viktig skritt for å sikre økonomisk grunnlag for å ta vare på naturverdiene i gammel kulturmark.
Utarbeiding av skjøtelsesplaner	
Kulturlandskap	
Rydding og istandsetting av gjengrodde beiter og naturenger	Gjengroing er en trussel både for kulturlandskapet og biologisk mangfold. Det kan gis tilskudd til nødvendig inngjerding med virtuelle og fysiske gjerder for å sikre skjøtsel. For å motta SMIL-tilskudd til rydding av beite som kulturlandskapstilskudd skal arealet være ute av drift og gjengrodd. Gjerding av areal som allerede er i drift er ikke tilskudds berettiget.
Istandsetting, skjøtsel, og vedlikehold for å ivareta trua arter og biologisk verdifulle arealer i jordbrukets kulturlandskap.	
Istandsetting, skjøtsel, og vedlikehold for å ivareta kulturminner og kulturmiljøer i jordbrukets kulturlandskap	
Tiltak for å øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser	
Bedre allmenhetens tilgang til jordbrukslandskapet	
Miljøplantinger	
Biologisk mangfold i jordbrukslandskapet	
Etablering, restaurering, utbedring og skjøtsel av områder og landskapselementer som bidrar	

til å utvikle og ivareta leveområder og spredningsveier for planter og dyr (beiting, brenning, slått, styving, høsting).	
Etablering av varig vegetasjon for økt omfang av naturlig grønnstruktur, økt trivsel og forbedring av landskapsbildet (landskapsplantinger).	
Istandsetting av naturtypene hule eiker, slåttemark, slåttemyr og kystlynghei, naturbeitemark, sørlig strandeng og sanddynemark.	
Tilrettelegging for pollinatorer i jordbruket - Kantsoner, slåttemark og naturbeitemark	
Fjerning av fremmede skadelige arter i jordbrukets kulturlandskap	
Friluftsliv og tilgjengelighet i jordbrukets kulturlandskap	
Sti- og turveinett i tilknytning til veier i landskapet, viktige linjedrag i landskapet og forenkling av adkomsten til utmark og strandsoner	Kommunen gir ikke tilskudd til tiltak som gir vesentlig ulempe, som avlingstap.
Merking av ferdselsårer og utarbeidelse av enkel informasjon	
Kompensasjon for vesentlig ulempe forbundet med allmenn ferdsel, for eksempel avlingstap.	
Kulturminner og kulturmiljøer i kulturlandskapet	
Skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.	Eksempler på aktuelle kulturminner er restaurering av gamle bygninger og bygningsmiljø tilknyttet landbruket, som høyløer og setre.
Forurensning	
Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg – eks. kanaler, lukningsanlegg, nedløpskummer og utløp.	Det er mye blaut jord i Rindal, som kan forbedres med bedre drenering og hydrotekniske anlegg. Fungerende drenering er viktig klimatilpasning.
Dekke over eksisterende gjødsellager – må være løsning av varig karakter	Rindal har aktiv melkeproduksjon, med vesentlige utslipp fra gjødsla. Formålet med tilskudd til dekke på gjødsellager er å forhindre utslipp til luft.
Sikre godt vannmiljø i jordbrukspåvirkede vannforekomster – eks. Tiltak for elvemusling i Lomunda	Hvilke tiltak som er aktuelle vil konkretiseres i kartleggingsprosjekt sommeren 2026.
Redusere utslipp av ammoniakk fra jordbruket	
Redusere utslipp av klimagasser fra jordbruket	
Redusere helse- og miljørisikoen ved bruk av plantevernmidler i jordbruket	
Gjenåpning av bekkelukkinger	
Erosjonssikring av elve- og bekkekanter	
Flomdempende tiltak	
Fangdammer, andre økologiske rensetiltak	
Miljøplantinger – klimaplanting, leplanting, kantvegetasjon	Tilskudd til reetablering av kantsone langs vassdrag gis bare når tidligere vegetasjonssone ikke er fjerna ulovlig.

Omlegging fra drift med åpen åker for bedre beskyttelse mot erosjon	
Tiltak mot avrenning fra veksthus	
Tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i utekveer og samleplasser for beitedyr, avrenning fra rundballer m.m	
Rensetiltak for å redusere tap av plantevernmidler	
Kjøp av plastpresse (NB: må være fellestiltak)	